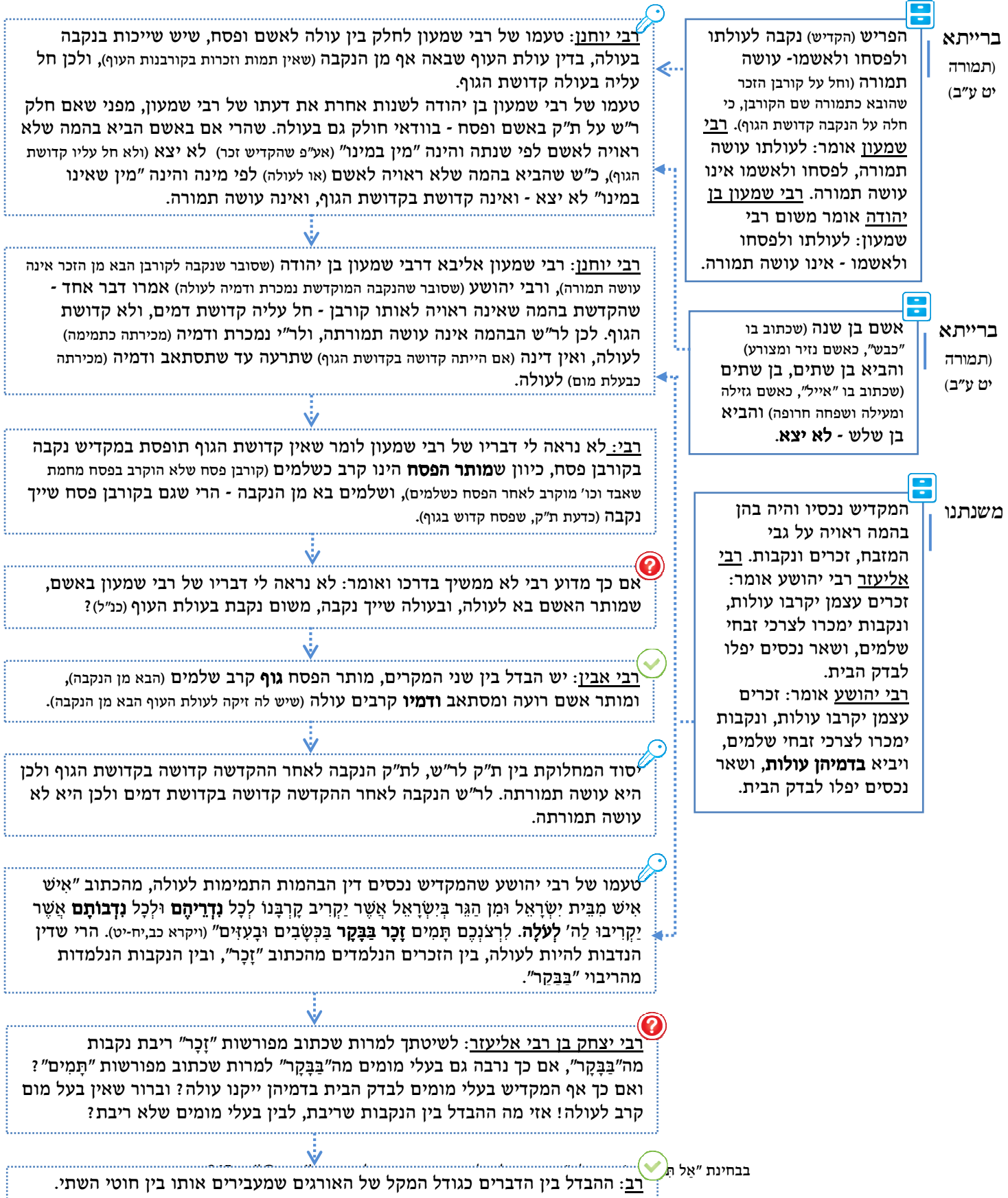


## יב ע"ב-יג ע"א. הקדיש נקבה לקורבנות הבאים מהזכר

במשנה אמר רבי אליעזר הקדיש בהמות לבדק הבית "זכרים ימכרו לצרכי עולות, ונקבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים", שהנקבות ראויות לשלמים ולא לעולות, לכן בעת דנה הגמרא בקורבן העולה, הפסח והאשם שבאים מן הזכר, האם בהקדשת נקבה לקורבנות אלו – נהפכת הנקבה לקדושה בקדושת הגוף, ואז אם ימירנה בקורבן זכר – נעשה הזכר כדינה.



הגמרא עוסקת בדברי רבי אלעזר במקדיש נכסים ובתוכן יינות, שמנים ועופות – שדמיהן הולכים לעולה, ושאר נכסים לבדק הבית. נלמד זאת מהפסוק "לְכָל נְדָרֶיהֶם וְלְכָל נְדָבוֹתָם אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לָהּ לְעֹלָה". ומאידך העופות הולכים לדמים, ואין העופות עצמן קרבים לעולת העוף מהפסוק "בַּבֶּקֶר", ולא בעופות (האמוראים הקשו כיצד העופות ימכרו בדמים, ולא יקרבו הן עצמן? והרי שייך בהם קדושת הגוף, כעולת העוף. כפי שאמרנו בהסברו של רבי שמעון שיש זיקה בין עולה לנקבה משום שעולת העוף קרבה אף מן העופות הנקבות? מתרץ רבי יוסי שא"א שתהא קדושה בקדושת הגוף למזבח כעולה מהכתוב "בַּבֶּקֶר" ולא בעופות, ולא ניתן לפדות עופות (מנחות ק ע"ב), ולכן טוב אמרו חכמים שקדושים העופות בקדושת דמים בלבד).

הגמרא ממשיכה להסביר את טעם המחלוקת של ת"ק ורבי שמעון בברייתא בתמורה, מהברייתא העוסקת ב"טמאה באותו השם":

דחיית ההוכחה מהברייתא	טעם הנלמד מהברייתא	החברים בשם רבי יוחנן. רבי איבו בר נגרי אמר לפני רבי אילא בשם רבי יוחנן
מכיוון שכתוב בפסוק "וְהֶעֱמִיד" "וְהֶעֱרִיךְ" לא ייתכן להעמיד בנקבה שקדושה בקדושת דמים, שהרי אם לא תפס בה קדושת הגוף - אינה עומדת להערכה (שרק בהמות שקדושות בקדושת הגוף מעריכים. רבי שמעון תמורה לג ע"א), ואם קדושה היא בקדושת הגוף - דינה למזבח, ולא להערכה (קרבן העדה). ומוכרחים לומר שהפסוק מדבר על בהמה שנפל בה מום שהכהן מעריך את שוויה, ולא בנקבה!	טעמו של רבי שמעון בן יהודה שבהמה נקבה לא עושה תמורה, מסתמכת על הברייתא שאומרת שהכהן מעריך בכסף את הבהמה, ש"אינה ראויה לאותו שם", משמע שהנקבה קדושה בקדושת דמים בלבד.	
רבי אבון ורבי בון: כללו של רבי אליעזר נסתר מבהמה שנרבעה או רבעה אדם והיא נפסלה מלעלות למזבח, ואינה ראויה ל"יקרב לא כאן ולא במקום אחר", ומכל מקום הקורבנות עושים תמורה?	טעמו של ת"ק מיותר המילה בפסוק "קָרְבָּן" (שניתן לומר "יקריבו ממנה לה") שבהמה נקבה מוערכת (משמע שהיא קדושה בקדושת הגוף ועושה תמורתה). שהפסוק מורה שדווקא בהמה שאינה ראויה לקורבן שלשמה היא הוקדשה, ולא לשום קורבן - אינה עומדת לערכה. יצאה נקבה שהקדישה לעולה, אף שאינה ראויה לקורבן (שקרב רק מהזכרים) אך ראויה לקורבן אחר (שלמים או לעולת העוף) - עומדת לערכה.	רבי זעירא בשם רבי אלעזר
רבי זעירא: התכוונתי להעמיד את כללו של רבי אליעזר דווקא בבהמה "טמאה ממש" (כבעלת מום), אך לא בבהמות רובע ונרבע או בהמה נקבה לעולה שמחמת עצמן הן כשרות, ויש בהם פסול (ולכן הן עושות תמורתן).		
הרי בברייתא למדנו מהפסוק "בַּבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה וּפְדָה" שבהמה טמאה נערכת אצל הכהן? ולשיטת רבי זעירא בדעתו של ת"ק בהמה טמאה ממש אינה נערכת.		

"וְאִם כָּל בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לָהּ וְהֶעֱמִיד אֶת הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן" (ויקרא כז,יא), (מהפסוק עולה שבהמה טמאה הכוהן מעריך את שוויה והבעלים פודה) מה תלמוד לומר "טְמֵאָה" (והרי ערכין בבהמה טמאה נלמד מהפסוק "בַּבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה וּפְדָה" (ויקרא כז,כז)? אלא אפילו טמאה באותו השם (שהקדיש בהמה שאינה ראויה "טמאה") לאותו הקורבן, כדו' הקדיש נקבה לקורבן הבא מן הזכרים.

ברייתא

הוקדשה ל:	עולה	פסח	אשם	הטעם
ת"ק	עושה תמורה	עושה תמורה	עושה תמורה	ת"ק סובר שהנקבה קדושה בקדושת הגוף, ולכן עושה תמורתה (ואינה נפדית בלא מום).
רבי שמעון	עושה תמורה	אינה עושה תמורה	אינה עושה תמורה	רבי יוחנן: יש שייכות בקורבן עולה נקבה, משום שעולת העוף באה מן הנקבה, ולכן תופס בה קדושת הגוף.
רשב"י בשם רבי שמעון	אינה עושה תמורה	אינה עושה תמורה	אינה עושה תמורה	רבי יוחנן: מין במינו (כאשם שהביא קורבן זכר לא בגילו הראוי) אינו תופס, כ"ש במין שלא במינו (נקבה במקום זכר) שאינו תופס רבי יוחנן: בהמה נקבה שאינה ראויה לאותו קורבן שהוקדשה מכונה כ"טמאה באותו השם", ומהברייתא נלמד שהיא מוערכת לפדיונה בכסף - משמע שהיא קדושה בקדושת דמים?
רבי	עושה תמורה	עושה תמורה	אינה עושה תמורה	רבי: בעולה יש שייכות קדושת הגוף (מעולת העוף נקבה), בפסח יש שייכות קדושת הגוף (שמותר הפסח נעשה שלמים נקבה).

בבחינת "אל תמנע טוב מבְּעֵלְיוֹ" - אשמח לקבל הערות ותיקונים לדף 345mail@gmail.com